

Parashat Chayei Sara **Loss, Death and Renewal** **Rabbi Shai Finkelstein**

בראשית פרק כג פסוקים א-ד

וַיְהִי חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשִׁבְעַת שָׁנִים שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה: וַתָּמֹת שָׂרָה בְּקָרְיַת אַרְבַּע הוּא חֶבְרוֹן
בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַיָּבֵא אַבְרָהָם לְסַפֵּד לְשָׂרָה וּלְבַכְתָּהּ: וַיִּקָּם אַבְרָהָם מֵעַל פְּנֵי מֶתוּ וַיְדַבֵּר אֶל-בְּנֵי-חַת לֵאמֹר:
גֵּר-וַתּוֹשֵׁב אֲנִכִּי עִמָּכֶם תָּנוּ לִי אַחְזוֹת-קֶבֶר עִמָּכֶם וְאֶקְבְּרָה מֵתִי מִלְּפָנַי:

מדרש תנחומא, חיי שרה סימן ג

כשמתה שרה קפצה זקנה על אברהם ונקרא זקן, שנאמר שמעני אדני נשיא אלהים אתה בתוכנו
(בראשית כג ו), הוי נודע בשערים בעלה, מיד כשבתו עם זקני ארץ הזקין, לכך נאמר ואברהם זקן.

Philo

After Abraham discovered that his lifelong mate had died, he found himself wrestling with grief, which threatened to overtake his soul. However, Abraham's inner strength derived from his virtuous values and power of reason – the natural adversary of passion. Abraham's capacity to act rationally at all times served to guide him in his hour of sorrow.

מדרש תנחומא חיי שרה סימן ג

ואברהם זקן. זה שאמר הפתוב: אשת חיל עטרת בעלה (משלי יב, ד), זה אברהם שהיה מקונן על שרה. מה כתיב למעלה מן הענין, ותמת שרה וגו'. התחיל אברהם לבכות עליה ולומר, אשת חיל מי ימצא. בטח בה לב בעלה (משלי יב לא), אימתי? בשעה שאמר לה: אמרי נא אחתי את. גמלתהו טוב ולא רע כל ימי חייה. דרשה צמר ופשתים, בין יצחק לישמעאל, שאמרה, גרש האמה הזאת ואת בנה. היתה כאניות סוחר, ותקח האשה בית פרעה, ועוד, וישלח אבימלך. ותקם בעוד לילה, אימתי? וישכם אברהם בבקר. זממה שדה ותקחהו, זממה ונטלה שדה המכפלה ושם נקברה, שנאמר: ואחרי כן קבר אברהם את שרה...

כלי יקר פרק כג פסוק ב

ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה. מלת לשרה הכניס בין הדבקים, כי היה לו לומר לספוד ולבכותה לשרה, גם כולו מיותר כי היה לו לומר לסופדה ולבכותה, גם בכל מקום הבכי קודם להספד וכאן מוחלפת השיטה, כי בכל מקום ג' לבכי ז' להספד (מו"ק כו:): ונראה לפי שבכל מת, האבל הולך ומתמעט כי ברבות הימים הכל נשכח, אמנם צדקת זו בכל יום ויום הרגישו ביותר בהעדר שלה, מצד העדר תורתה ומעשיה הטובים שנאבדו לדורה, על כן הקדים ההספד לבכי.

הכתב והקבלה

לספד לשרה ולבכתה. הבכי רגיל לבוא קודם ההספד והיה ראוי לומר לבכותה ולספוד, אמנם לפי שהבכי יורה על הצער בבחינת אפיסת המת, וההספד הוא ספור שבחו להרגיש הנשארים מה שאבדו, ובצדיקים אין ראוי לבכותם מצד אפיסתם כי גדולים במיתתם יותר מבחייהם, לכן הקדים ההספד לבכי, להורות כי אין הבכי עליה רק מצד הנשארים וכענין ההספד, וזה ג"כ טעם כ' זעירא במלת ולבכתה.

נצי"ב, העמק דבר פרק כג פסוק ב

ועוד יש הבדל בענין המת ואבליו, אם המת גורם לאבליו שנוי בהליכות עולמו וצערו מרובה יותר משבח המת עצמו, אזי הבכי קודם ועיקר להספדו, משא"כ אם להיפך שאין המת גורם הריסה בהליכות עולם של אבליו ושבחו הוא מרובה, אזי הספדו עיקר וקודם לבכי, מש"ה בחרבן בהמ"ק קרא הקדוש ברוך הוא לבכי על הנהגת עולמו שעל ידי זה נשתנה סדרי העבודה ועוד הרבה שלא כרצון הקדוש ברוך הוא כביכול, והוא מרובה על הספדו על כמה צדיקים שנהרגו בחרבן בהמ"ק, מש"ה כתיב תחלה לבכי ואח"כ למספד, משא"כ כאן מיתת שרה לא גרם לאברהם שנוי בהליכות עולמו עוד, שהרי כבר נתגדל יצחק בנה שהוא התכלית, והספדה רבה על פי חשיבותה, מש"ה הקדים לספוד לה ואח"כ לבכותה.

ומש"ה כתיב הכ' של ולבכותה קטן, ללמד שהבכי היה מעט אבל הספדה היה רב. וכיב"ז כתיב בשמואל ב' א' במיתת שאול ויספדו ויבכו, היינו משום שלא נשתנה הליכות עולמו של דוד לרעה ע"י מות שאול, והספדו היה רב ע"פ שבחו.

רד"ץ הופמן פרק כג פסוק ב

מכל אמהותיה של האומה הישראלית אין הכתוב נוקב במספר שנות החיים אלא זה של שרה אמנו בלבד. והכתוב מאריך בתיאור שנות חייה עם מותה, משום שאליו מתקשר תיאור רכישת מערת המכפלה, שעתידיה לשמש נחלת קבר לאבות האומה. תמוה הוא הפירוט הרב שבו מוסרת לנו התורה, כיצד קונה אברהם שטח קרקע בארץ המובטחת, לפי כל כללי הקנין, בדומה, במידה מסויימת, לתיאור רכישת הבאר שבבאר שבע, ואין להניח שכוונת התורה בזה להראות, שאכן יש לישראל זכות לבעלות על ארץ כנען – הואיל והאבות רכשו בה נחלות.

נראה יותר שסיפור זה בא לשקף את גודל אמונתם של האבות ובטחונם בה', באשר לא התיאשו מן קיום ההבטחה, אף על פי שבחייהם היוותה המציאות ניגוד גמור להבטחה זו. אברהם, בעליו העתיד של כל הארץ הזאת, מי שכבר שחרר אותה במלחמת גבורה מפלישתם של כובשים זרים, אינו יכול לקרוא שלו אפילו שטח קטן ומוגבל, בו יוכל לקבור את אשתו האהובה. הוא נאלץ לרכוש שטח כזה בדמים מרובים.